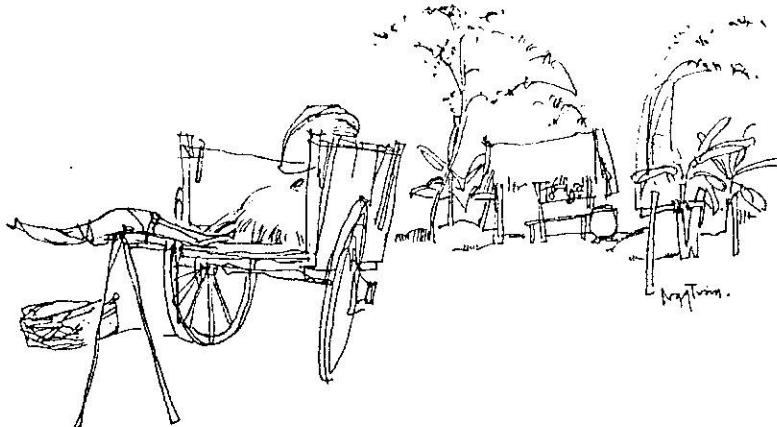

Tiếp thu Bộ CÔNG CHÁNH VÀ GIAO THÔNG sau ngày 30-4-1975 tại Saigon

Phân 1

Lời mở đầu:

Chàng lùa thiếp đang khi bắt ý
Đây "tốt" đâu dù di vô cung
Thiếp còn đang mắc nước xe lông
Nước pháo đã nổ đúng ra chiêu
Chàng bảo chịu, thiếp rắng chàng chịu
Thua thua quyết niú lây con
Khi vui, vui với nước non
Khi buồn lại dở bài son quân ngã.

Áy, tựa đề bài là Tiếp Thu Bộ CC và GT, xem ra tựa này cũng hấp dẫn vì tất cả các bạn đều muốn biết rõ Bộ CC và GT mà chúng ta đã phục vụ biết bao năm trước 75, ngày "giải phóng" ra sao. Nhưng giáo đầu bài lại là trích đoạn chót của bài thơ "Đánh cờ người" của nữ thi sĩ trú danh "tục mà thanh" thanh mà tục Hồ Xuân Hương, thi có lẽ tác giả đã đi lạc về chặng?

Việc chính quyền "Kách mệnh" tiếp thu Bộ chúng ta thi đâu có gì liên quan đến cuộc đánh cờ người?

Xin các bạn đừng nóng vội, hãy từ từ đọc tiếp rồi sẽ thấy có sự liên hệ. Vả lại viết chuyện thi cũng có đầu đuôi, lại có ý để cho các bạn được đọc ít phút

cho thoái mái khi Lá Thư này tới tay quý bạn.

Ai biết chơi cờ tướng đều biết rằng muốn tấn công đối phương túc là chiêu bí ẩn Tường đòn, thi phải tấn công bằng 3 quân mà người chơi cờ thường gọi là "Tam dǎng" (chỗ không phải tam dǎng), túc là tấn công bằng ba quân dǎng cấp khác nhau, nhất là xe, pháo, mã, hoặc 2 xe, 1 pháo, hoặc 2 xe, 1 mã, hoặc 2 mã 1 pháo hay là 2 pháo 1 mã, thi mới có thể thắng được.

Trong lời phỏng hợp "tam dǎng" này, tôi có ý không nói đến con "tốt" hoặc chỉ vì đó là trường hợp phỏng hợp đặc biệt, mà "tốt" cũng được sử dụng như là một dǎng cấp khi nó đã sang sông. Người chơi cờ rất kỹ "chốt" đổi phuong sang

sông, vì giá trị nó không có gì mà khi nó sang sông rồi thì nó cứ liêu mang tiến tới, chung đó muôn lây 1 con mả, hoặc pháo, hoặc xe mà đổi, có khi nó không thêm, chỉ chực tiên tới dớp ông Tướng mà thôi.

Bởi vậy "Chủ tịch Hồ Chí Minh nhà ta" cũng có bài thơ đánh cờ tướng như sau:

"Phải nhìn cho rõ ràng, suy cho kỹ
Luôn luôn chuẩn bị thế tấn công
Lạc nước hai xe đánh bό phi
Giáp thời, một tốt cúng thành công"

Ay, օ đổi chung qui chí lá nhô cái
"thời"

Sách có câu:

Thôi lai đο diêu thành công dị
Vận khứ anh hùng âm hận da.

Nghĩa là:

Thôi đến thi bạn đỡ tέ, bạn câu cá
cứng thành công đέ dàng
Còn vận qua hết rồi thi anh hùng
cứng phải nuốt hận.

Hoặc:

Vận bί hoài sòn nǎng thác chúng
Thôi lai láng thủy cứu thai sanh

Tức là:

Vận hết thi hoài sòn (lá một vi
thuộc bắc bό thận mà các bá thấy chống
yếu sinh lực hay hám với vịt để chống
đứng làm món ăn bό thận rất hữu hiệu)
cứng giết người được.

Còn thời đến thi nước lá cũng cứu
được đán bā khi đέ khó.

(Xin sẽ có một bài sau viết rõ sự
tích này công hiến bạn đọc)

Và một việc kỵ khác trong bān cờ lá
quân đổi phương, tuy chưa đủ điều kiện
"tam đάng" phái hiệp đέ tấn công, nhưng
chỉ cho 1,2 quân cờ thường lá 1 pháo hay
nguy hiểm nhất lá 1 mả sang đất địch rồi
nǎm đó chờ "thời", đổi nay ta thường gọi

đó là dịch "nǎm vũng". Đây là nói chuyện
đánh cờ, chắc đọc đến đây các AH đã thấy
một vài liên quan giữa việc đánh cờ và
việc thất thủ Saigon ngày 30-4-1975.

Việc gì xảy đến, thi không phải nó
đến liền đâu mà nó đã đến từ từ rồi tới
một lúc nào đó, nó bộc phát. Ta thường
goi là "C'est la dernière goutte qui
fait déborder le vase".

Phần 2

Saigon thất thủ.

Chiều ngày 27-4-75 dinh Độc Lập bị
bό bom

Ngày 28-4-75 chính phủ VNCH ra lệnh
giới nghiêm. Các công chức ở nhà thật
hoang mang. Còn người nào có ý "di tản"
thì bị lệnh giới nghiêm này gây ra nhiều
bối rối.

Đến ngày 29-4-75 thi có tin xe tăng
cộng sản đã đến xa lộ Biên Hòa và bị
Thủy Quân Lục Chiến của ta đẩy lui.

Quang cảnh Saigon nhồn nháo, mạnh
ai nảy tim đường chạy, ai tim không được
thi cù chạy ra chạy vào, chủ không biết
làm thế nào.

Đêm 29 rang 30-4-75, dinh Độc Lập
bi pháo kích bằng hỏa tiễn 122 ly, miếng
váng chung quanh dinh rất nhiều, khiên
cho ai ở gần dinh Độc Lập lên ruột. Có
một trái rơi rất gần đường Gia Long.

Trên bầu trời Saigon, từ xǎm tối
đến 4 giờ sáng, phi cờ trực thăng trái
chuỗi chinook và phi cờ phản lực của Mỹ
bay rầm rập, chắc đέ di tản quân nhân Mỹ
và các người Việt Nam nào lọt được vào
tòa Đại Sứ Mỹ là nơi di tản duy nhất,
bằng trực thăng, còn sân bay Tân Sơn
Nhất thi dǎ hết xu dụng được rồi.

Sáng 30-4-75, vẫn dài Saigon đέ
nghe thi toàn là đέ nhạc phản chiến. Kế
đó vào khoảng hơn 8 giờ có lổi tuyên bố
của Lý Qui Chung, Bộ Trưởng Thông Tin
mới, khuyên dân chúng an tâm, đã đến lúc
hỏa hợp và hoà giải dân tộc rồi. Rồi tự
nhiên nghe đạn nổ khắp nơi trong vũng

Sài Gòn. Nghe lại thì không phải là súng nổ để giao tranh mà là súng nổ một chiều. Nguyên do là vào khoảng trước sau 9 giờ sáng, xe tăng cộng sản đã vǎo được Dinh Độc Lập (dinh được bό ngό và bắt được tướng Dương Văn Minh rồi). Cón súng nổ là do công sản và bọn năm vung bǎn chí thién để ăn mừng.

Cũng lúc đó, nghe tướng Dương Văn Minh tuyên bố trên đài phát thanh rằng: "Chúng tôi toàn thể nội các đang ngồi tại Dinh Độc Lập để chờ anh em kháng chiến để giao quyền hành".

Kế đó chừng 5 phút sau thì nghe lời tuyên bố: "Tôi là Tổng Thống Dương Văn Minh, xin tuyên bố đầu hàng vô điều kiện và yêu cầu tất cả quân nhân QLVNCH buông súng".

Nhìn ra ngoài đường, thấy có nhiều quân nhân VNCH cởi bỏ áo quân lính và lẩn đi trong dân chúng. Nhiều xe jeep chạy ngoài đường rất nhanh, trên đó có các thanh niên ở trán, cầm súng M16 chia lén trái bǎn chí thién (sau này mới biết là các loại "cách mạng 30" tức là loại sỏi thịt).

Tất cả quân nhân, công chức đều băng hoang, sừng sot, hết sức lo sợ. Đến 2 giờ chiều, đài phát thanh tuyên bố thành lập "Ủy Ban Quân Quán Thành Phố Sài Gòn" do tướng Trần Văn Trà làm chủ tịch, yêu cầu:

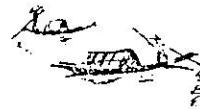
- Các quân nhân và ai có súng ống, chất nổ đem nộp tại các cơ sở quân sự gần nhà nhất.

- Các tiệm buôn, các hoạt động khác phải mở cửa như thường lệ.

- Các công chức chính quyền cũ sáng ngày 1-5-75 phải có mặt tại nhiệm sở như thường lệ.

- Ai có giày cǎn cước, hộ tịch, hộ khẩu đều phải giữ y nguyên, không được hủy bỏ.

Mỗi đâu nghe chữ "hộ khẩu" không ai hiểu gì. Riêng kẻ viết bài này vì hay đọc truyện Tàu nên tưởng "hộ khẩu" là

chỗ nhánh chia ra giữa 2 ngón tay trỏ và ngón tay cái. Vì trong truyền Tàu, thường hay gấp cảnh 1 tướng này đánh một đường thường làm cho tướng địch té "hộ khẩu".

Sau đó hỏi ra mới biết hộ khẩu chính là "Tổ khai giá đình" của mình trước kia. Tổ hộ khẩu này đối với công sản thật quan trọng, đến nỗi nó làm "hậu quả" không biết bao nhiêu người.

Vào 4 giờ chiều, tôi thấy ngoài đường, xe hơi, xe gắn máy, xe đạp chạy rộn rip. Hỏi thăm thì họ nói đi xuống Dinh Độc Lập hoặc xuống bên tàu xem quân giải phóng. Tôi cũng tò mò lái xe chạy xuống đường Nguyễn Huệ cạnh tướng Đức Thánh Trần thì thấy lồ nhô, không biết bao nhiêu là nón cối ở đó. Tôi ngừng xe, xuống lai làm quen một anh bộ đội, tuổi chừng 18, hỏi anh vào đây hồi nào có nhiệm vụ gì, o' lại đây bao lâu thì anh ta trả lời chúng tôi vào giải phóng miền nam, o' lại bao lâu thì tùy theo yêu cầu của nhân dân. Lại đăng kia, hỏi anh khác, thì cũng nói tướng tờ như vậy, tướng như anh nào cũng học thuộc lòng câu này, mà mặt mày các anh này xem ra ngồ ngό ngác ngác, nhưng lúc đó minh quá sợ nên không dám nhận xét nhiều. Xet qua Dinh Độc Lập, thấy xe tăng đậu đây ngoài trước Dinh, người ta đông nghẹt, đánh quay về nhà.

Từ đó đến tôi, thông cáo đài phát thanh nhắc đi nhắc lại việc nạp súng, chất nổ, sanh hoạt bình thường, công chức cũ phải đi lâm sàng 1-5-75. Xen vào các thông cáo là các bài ca "cách mạng" như "Tiến về Sài Gòn" "Đại thắng mùa xuân" v.v...

Một đêm thao thức, không biết tướng lai sẽ ra sao, nhưng suy nghĩ chắc không đến nỗi nǎo, vì chắc là có tình thần hoà giải, hòa hợp dân tộc, mình là công chức mà thuộc ngành kỹ thuật, chắc không sao, trông mau đến sáng để đi đến Bộ Công Chánh trình diện.

Phân 3

Tiếp thu Bộ Công Chánh và Giao Thông.

Sáng dậy sớm, lòng đầy lo âu, ngoài đường dần chúng cung qua lại thưa thớt hơn ngày thường, tôi lái chiếc công xa đến sờ lúc 7 giờ 15 chưa tối giờ (7:30 làm việc) nhưng thấy nhiều người trong các Nha Sở tại Bộ đã đến rồi. Thấy tôi họ mừng lắm. Có người hỏi "ông còn ket lại hay sao?", nói từ sáng tôi giờ Bộ như chim mít mẹ, lao nhao, lón nhòn chờ ông Bộ trưởng hoặc ông Tổng Thư Ký tối nhưng chưa thấy ông nào, không biết các ông "dzợt" được chưa hay còn ket lại. Tôi cũng lo âu như họ, đúng tám năm túm ba ngoài sân chờ xe ô B.T. tôi. Trong sân Bộ thì chưa nghe nói gì tiếp thu, nhưng có một bộ phận của quân "Mặt trận giải phóng miền Nam", có lẽ chung một đại đội máy chục người đóng lều trong vũng thành bộ tư hối hả.

Một lát thấy xe Falcon của ô. B.T. đến, nhưng không có ông trong đó, tui này chắc ông "dzợt" được rồi. Không để hỏi ông tài xế, ông nói ô. B.T. còn ở nhà bảo đem xe vào Bộ, rồi ông sẽ vào sau.

Độ nửa giờ sau, thấy ô. B.T. lọc lọc đạp chiếc xe đạp mồi toanh (không biết ông mua hồi nào) tôi Bộ. Tui này bu lại hỏi thăm, thì ông bảo "thôi ai cứ đến bắn giày của mình ngồi chờ". Đến khoảng 10 giờ có một chiếc xe jeep Trung Cộng, tài xế cũng 3,4 người ngồi trong đó đội nón cối, mặc quân phục của "Mặt trận giải phóng" đến ngưng trước cửa Tổng Nha Kiêu Lô, rồi bước xuống 3 người. Sau đó mồi biết là anh Tú Thông, anh Năm Trung và một ủy viên chính trị của bộ phận K 6 đến tiếp thu chánh thức Bộ CC.

Anh Tú Thông là người miền Nam, vui vẻ. Còn anh Năm Trung là một cán sự công chánh hồi xưa, học một khóa với anh Điển (Đại tá công binh) và anh Phan Văn Lâm, tướng đối rất cởi mở. Còn đồng chí ủy viên chính trị thi mặt nghiêm nghị. Có lẽ là "xếp" hai ông kia.

Các anh này nhò ô. B.T. của ta tập họp tại phòng Bộ tất cả các cấp chỉ huy hiện diện. Ông ủy viên chính trị mồ lời tràng giang đại hải một hồi nhúng lối lè tuyên truyền, xong mỗi bàn đến việc tiếp thu. Ông ta nhấn mạnh rằng đây không phải là một cuộc chuyển giao quyền hành vì "ngụy quyền" (tiếng này được nghe lần đầu tiên) đều hàng vô điều kiện, nên các "đồng chí" đến để tiếp thu (như là thu chiến lợi phẩm).

Và ông này cũng bảo đảm các công chức cũ hãy an tâm làm việc như thường, bày giờ chánh quyền thuộc về tay nhân dân rồi, không cần lo sợ gì nữa.

Sau đó, các cấp chỉ huy cũ được lệnh về tại nhiệm sở tiếp tục công việc bắn giao, sẽ có người đến tiếp xúc từng bộ phận. Tôi về phòng tôi, rồi cũng đi tới đi lui trò chuyện xem ai còn, ai đi. Người đi được thi mừng cho họ, nhưng đã ket lại cũng còn rất đông. Rồi đi bắt phô, đi vũng vũng xem tinh hình. Bên hông Bộ, nồi bán sách, họ lập một bến thò Bác Hồ ngay ngoài đường, lù hường, đèn cây sáng chói, khói hương nghi ngút, rồi xô các sách chưởng và nhất là các sách thuộc loại phản gián điệp bán solde. Trên đường, người qua lại đậm đặc, phần lớn là xe đạp hoặc xe của bộ đội CS, còn đi bộ thi lẩn lộn dân chúng có, cán bộ nón cối có, đi nườm nượp. Chỗ trời ở Tôn Thất Thiệp và chung quanh hoạt động mạnh. Các bà chở trời "dụ khí" các anh nón cối mua radio-cassette, đồng hồ không người lái, 2, 3 cửa sổ, đồ cũ mà cũ nói là đồ mồi tinh, bên Mỹ mới chở qua, vì Mỹ chạy nên mồi bỏ lại. Các anh bộ đội, mặt ngàn tờ te, mè tít thò lò, anh nào không mua món này cũng mua món khác, giá bán gấp 3, 4 lần giá thường, mà xem ra bên bán bên mua gi cưng rất hãi hùng.

Bát phô một hồi rồi về sô, ngồi chời lâu lão. Các bộ phận tiếp thu thi chí có một số đến ngồi tại văn phòng. Tại văn phòng ô TTK thi có một anh gọi là "Trưởng Phòng Lao Động Tiên Lương" ngồi (gần giống như phòng lưởng bông của mình). Tôi giờ rồi đi về, tôi kêu anh đại diện tiếp thu trả lại công xa, giao chièa khóa xe rồi đi xích lô về. Tôi đến

nghe dài phát thanh và truyền hình lặp lại cái vụ nạp súng, chất nổ, Ủy Ban Quân Quản v.v... Không thấy nói đến gì đến chánh sách áp dụng cho các công chức, quân nhân.

Buổi sau kiểm được một chiếc xe đạp cũ, đạp đèn số, cung ngồi tán dọc, chờ đợi, như thế có đến khoảng một tuần, thi có lệnh lâm kiêm kê nhân viên để cấp giấy chứng nhận có làm việc, để phuơng khóm có hỏi thi trình. Mỗi người lập một phiếu lý lịch in sẵn rồi trình cho người đại diện xem và cấp tại chỗ một giấy chứng minh tạm có tiêu đề ở trên là "Chánh phủ làm thời cách mạng miền Nam Việt Nam". "Độc lập - Tự do - Hạnh phúc - Trung lập" (?). Các cấp chỉ huy như Trưởng Phòng, Chánh Sự Vụ v.v... cũng đều làm việc song song với các cán bộ, nhưng lâu lâu họ mới nhò đánh máy, quay ronéo v.v... và mỗi ngày đều phải luân phiên họp với bộ ba tiếp thu (do ô. Tư Thông chủ toạ, ô. Năm trung phụ tá mã C.S gọi là trò lý, còn ô. Ủy viên chánh trị thi lâu lâu vài ba ngày tòng họp mới có ông).

Đến khoảng 10.5.75 có thông cáo trên radio, T.V, do chính chủ tịch Ủy Ban Quân Quản đọc, ban hành chánh sách học tập cải tạo cho các cựu quân nhân, công chức mà họ gọi thẳng ra là "nguy quân, nguy quyền", phân ra lâm nhiều loại học tập, học tập tại chỗ (danh từ này thi hiều rõ) và học tập tập trung (chỉ hiều lồ mồ). Các công chức đang lâm việc từ Trưởng Phòng, Trưởng ty trở lên đều được đi học tập cải tạo tập trung, địa điểm trình diện tại trường Gia Long và thông cáo nói rõ "các học viên chuẩn bị thuoc men, luồng thực trong một tháng".

Trình diện ngày 15.5.1975, các công chức thuộc diện học tập cải tạo tập trung đến ô át tại trường Gia Long, tranh nhau trình diện để mong học tập cho sớm trong một tháng có giấy chứng nhận và tiếp tục làm việc lại (Theo lời ô. Tư Thông họp lại trước ngày đi và cho biết như vậy).

Còn sự thật ra sao thi đã có nhiều AH thoát đi sau ngày đi học tập kè' lại.

Thời gian học tập kéo dài từ một vài tháng tới đăm ba năm.

Phân 4

Phân kết luận.

Đọc qua bài này, các ngài đã có ý niệm về ngày Saigon thất thủ đối với những người rời Saigon trước 30.4.75 và có quan Bộ thân mến của chúng ta được tiếp thu như thế nào.

Tôi chỉ viết sơ lược lại những việc cõi nhỏ, cõi nhiều chi tiết gọi là "cười ra nước mắt" nữa.

Nay trở lại vẫn để đánh cổ. Khi một đám chốt ô át qua sông, lúc đó lại có một vài bộ phận khác như pháo hoặc mả đã được phai đèn nãm vũng tai đất địch từ 5, 10 năm trước, thi lúc bọn nãm vũng này phối hợp với "chốt" thành ra một bộ phận "tam đắng" đặc sắc. Mả hoặc pháo mà phối hợp với 2 chốt nãm kẹp hai bên hông gần vị trí ông Tường, dân đánh cõi thường gọi là bị chốt kẹp cõi, thi chí trong có "đầu hàng vô điều kiện" mà thôi, vì chắc chắn sẽ bị thê pháo huyền không, 2 chốt thành như 2 xe, hoặc mả thành dien, đầu còn đủ súng tuồng cõi đánh thúc thủ.

Trận thê vào những ngày chót của tháng tư 1975 cũng giống như vậy nhưng súng tuồng mất hết rồi. Một dàn chốt đội non cõi, ô át sang sông phối hợp với bọn nãm vũng, tiến vào khung thành để chục đợp ông Tường địch, thi chí còn có nãm hoặc "tàu mả" hoặc "đầu hàng" là thường súng.

Suy gán lại vấn cõi cũ về chiến lùoc và chiến thuật của ta và của đối phuơng âu cũng là một bài học kinh nghiệm cho những ai còn muốn cầm đầu vận mạng một nướcc.

Mùa đông 1986
THANH LUÂN

